

Сучасний стан й умови розвитку інформаційного суспільства в Україні. Розвиток світової економіки останніми роками визначається істотним впливом інформаційно-комунікаційних технологій, їх широким використанням в усіх сферах людської діяльності. У розвинутих країнах відбувся перехід від індустріальної до інформаційної сервісно-технологічної економіки, при цьому більша частина ВВП забезпечується діяльністю з виробництва, обробки, зберігання й поширення інформації та знань. Ключовою основою переходу до суспільства знань було усвідомлення урядами важливості побудови інформаційного суспільства.

В Україні, як і в більшості країн, інформаційне суспільство формується як інтегроване середовище, процес становлення якого диктується технологічним, економічним і соціальним розвитком країни, розумінням нових можливостей, що відкривають сучасні інформаційні технології для бізнесу, населення, економіки та керування.

<...> Інститутом телекомунікацій і глобального інформаційного простору НАН України за договором з Державним агентством з питань науки, інновацій та інформатизації розроблено прототип національної системи індикаторів (індексів) оцінки рівня розвитку інформаційного суспільства. Ця система узгоджується з міжнародними системами, враховує національну специфіку розвитку інформаційного суспільства, його пріоритетні завдання і містить індекси поширення використання ІТ у суспільстві, рівнів технологічного розвитку й обороноздатності, інформаційної безпеки країни. На момент підготовки цього документа система індикаторів перебувала на погодженні в органах державної влади України. На основі розробленої системи індексів проведено аналіз рівня розвитку інформаційного суспільства у 2010–2011 рр. Одержані за національною системою індексів результати узгоджуються з міжнародними.

На сьогодні створено програмно-апаратний комплекс ведення Національної системи індикаторів оцінки розвитку інформаційного суспільства, який інстальований у локальній мережі й розміщений у серверному приміщенні локально-обчислювальної мережі Держінформнауки. Ця система розміщена в Інтернеті: <http://www.indikator.itdev.org.ua>. Система базується на оцінці поточного стану української інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури та її проникнення в життєдіяльність суспільства, бізнесу й керування, впливу інформаційних технологій на технологічний розвиток країни, а також її безпеку й оборону. Також проводиться тестування і вдосконалення програмно-апаратного комплексу ведення Національної системи індикаторів оцінки розвитку інформаційного суспільства.

Разом з тим Держінформнауки розроблено проект постанови Кабінету Міністрів України «Про запровадження Національної системи індикаторів розвитку інформаційного суспільства» і відповідно до Регламенту Кабінету Міністрів України триває процедура внесення цього проекту на розгляд Кабінету Міністрів України. Прийняття проекту постанови сприятиме запровадженню в Україні Національної системи індикаторів розвитку інформаційного суспільства, яка забезпечить належний рівень статистичної інформації й аналітичної звітності щодо розвитку інформаційного суспільства в Україні.

Згідно з проведеними розрахунками можна зробити такі висновки. По-перше, за належної уваги держави до розвитку сучасних високотехнологічних виробництв з пріоритетом розвитку ІТ при поточних темпах розвитку інформаційного суспільства Україна до 2015 р. може подолати відставання в проникненні ІТ. Це вимагатиме від керівництва країни значних зусиль щодо поширення ІТ серед населення, особливо на регіональному рівні, подальшого істотного розвитку національного ІТ-бізнесу, насамперед у напрямках розробки програмного забезпечення, надання ІТ-послуг і виробництва мініатюрних ІТ-засобів масового вжитку, створення і використання засобів повноцінного електронного урядування в інтересах влади, населення й бізнесу.

По-друге, за темпами розвитку технологій та обсягами необхідних для цього витрат часу й коштів в Україні до 2015 р. можна очікувати підвищення індексу технологічного розвитку, проте, з іншого боку, за існуючих в Україні темпах і тенденціях розвитку ІТ і високих технологій відставання від технологічно розвинутих країн збережеться. Це обґрунтовується синергетичним ефектом від поширення високоефективних технологій, які сильніше впливатимуть на технологічний розвиток передових держав, системно і швидше підвищуючи продуктивність їхньої економіки.

Нарешті за індексом обороноздатності й інформаційної безпеки Україна залишиться на поточній стадії розвитку інформаційного суспільства саме через відсутність поширення ІТ у цій сфері.

Варто зауважити, що Україна має велике відставання не стільки за місцем у наведених рейтингах, скільки за значеннями індексів. Це вказує на необхідність якнайшвидшого створення і виконання відповідної цим обставинам стратегії розвитку інформаційного суспільства.

На сьогодні ж, судячи з проведеного аналізу, розвиток інформаційного суспільства в Україні відбувається повільними темпами, якщо в окремих аспектах не стоїть на місці, що вказує на недостатність дій і заходів з їх

забезпечення. На це вказує й динаміка видатків зведеного бюджету України за 2007–2012 рр.

<...> Зокрема, у Розпорядженні Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2010 р. № 2250-р «Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні» сформульовано проблеми цього процесу, серед яких однією з головних є узгодження міжвідомчої взаємодії при наданні адміністративних послуг у межах всієї структури органів влади тощо. Практично ті ж проблеми виділяються і в «Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні», проект якої оприлюднило Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації.

Справа в тому, що навіть надання адміністративних послуг потребує законодавчого визначення, не кажучи про «створення якісно нових форм організації діяльності органів державної влади й органів місцевого самоврядування, їх взаємодію з громадянами та суб'єктами господарювання», що передбачається в затвердженій розпорядженням Концепції. Тобто необхідно затвердити ряд узгоджених законодавчих актів з розвитку інформаційного суспільства та його складової – електронного урядування. За Концепцією це має бути зроблено протягом поточного року. Це дуже важливе завдання, що має бути вирішено Верховною Радою України.

Створення електронного уряду, який має стати основним фактором оновлення державної влади, потребує координації з адміністративною реформою, що разом потребує високих повноважень і ресурсного забезпечення. Адміністративна реформа має базуватися на впровадженні методів і засобів електронного урядування, яке тільки за такої організації може стати засобом підвищення ефективності діяльності на всіх рівнях влади. Крім того, належна організація електронного уряду істотно сприяє боротьбі з корупцією.

Таким чином, має бути сформована нова державна інформаційна політика, пов'язана з адміністративною реформою, створенням електронного уряду, зміною спрямування органів влади на потреби споживачів. Відсутність такої політики на вищому й місцевих рівнях влади призведе до занепаду позицій країни на світовому ринку. Поточна ситуація потребує інших підходів до цієї проблеми й нагального її вирішення (*Доповідь про стан інформатизації та розвиток інформаційного суспільства в Україні за 2012 р. (проект) // Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації України (<http://www.dkni.gov.ua>)*).